

Puiden kanssa Helsingin puistoissa

(With Trees in the Parks of Helsinki)

Annette Arlander

Aluksi:

Emansipatoriset murtumat? - kaupungin käyttäminen epätavallisin tavoin

Kaupunkitila? – kaupunkiluonto, puistot, joutomaat

Taustaa:

Miten tehdä asioita esityksellä? – How to do things with performance?

-tutkimushanke

Performing with plants / Att uppträda med växter -projekti

To begin with:

Emansipatory interruptions? – using the city in unusual ways

City space ?– urban nature, parks, wastelands

Background:

How to do things with performance? - research project

Performing with plants / Att uppträda med växter - project

Tässä alustuksessa keskityn kysymykseen esiintyjän ja kaupunkiympäristön suhteesta, erityisesti puistojen ja joutomaiden kasvillisuuden kohdalla, vuonna 2017 toteutetun esimerkin avulla. Lähestyn esimerkkiä käsitteiden kuten sympoiesis (Haraway 2016), yliruumiillisuus (trans-corporeality, Alaimo 2010) tai yhteismuotoutuminen (intra-action, Barad 2007) kautta.

”Puukalenteri”, jonka esitin kameralle erilaisissa puistoissa ja epäpaikoissa Helsingin seudulla, perustuu (runoilija Robert Gravesin laatimaan) muinaisten kelttien kuukalenteriin, jossa vuoden kolmetoista kuukautta on nimetty puun tai pensaan mukaan.

Paitsi kysymykset siitä, kenellä on oikeus tehdä mitään kaupunkitilassa, tai ketkä tulisi ottaa huomioon kanssaeläjinä kaupunkitilassa, keskeinen ongelma on kysymys esiintymisestä puiden “kanssa”.

Voisiko esiintymisen puiden kanssa ymmärtää eräänlaisena yhteisluomisena (sympoiesis) vaikei kyse olekaan ilmeisestä tai puiden näkökulmasta vapaaehtoisesta yhteistyöstä – puilta ei voi pyytää suostumusta perinteisessä mielessä?

Vai tulisiko se ymmärtää pikemminkin aikaisempien ja meneillään olevien yhteismuotoutumisten tai intra-aktioiden (intra-action) jatkeena ja eksplikaationa?

Voisiko tämänkaltainen esityssarja toimia artikulaationa ihmisten ja kasvien välisestä yliruumiillisuudesta (trans-corporeality), tai ainakin muistutuksena riippuvuudestamme suhteessa kasveihin?

References:

Alaimo, Stacy. 2010. *Bodily Natures. Science, Environment, and the Material Self.* Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.

Barad, Karen. 2007. *Meeting the universe halfway: quantum physics and the entanglement of matter and meaning.* Durham: Duke University Press.

Haraway, Donna J. 2016. *Staying with the trouble. Making Kin in the Chthulucene.* Durham and London: Duke University Press.

Performing with plants

To perform and co-operate with plants and especially trees is an artistic research project, which develops and specifies the question how to perform landscape today, a question I have worked with in various forms during several years. The question is not rhetorical; our relationship to the environment has dramatically changed due to global warming and other more or less manmade disasters and demands new approaches. A posthumanist perspective prompts us to rethink the notion landscape and to consider how the surrounding world consists of creatures, life forms and material phenomena with varying degrees of volition, needs and agency. What forms of performing, realizing or activating landscape could be relevant in this situation? One possibility is to approach individual elements in a landscape, such as specific trees, and explore what can be done together with them, for instance how to perform for camera together.

Rethinking our relationship to the environment is a central task for artists today. Artistic research can contribute through its capacity to allow and to generate hybrid forms of thinking and acting. This project participates in the new materialist post-humanist discussion by way of a) developing artistic practices and producing art works that can critically question existing conventions and habits in our relationship to the environment and b) by theoretically reflecting, based on practical exploration, what it means to collaborate with plants and especially trees. The importance of the project rests ultimately on the importance of the plants themselves – they are producing the preconditions for life on the planet in its current oxygen based form.

Esiintyä kasvien kanssa (Performing with plants)

Esiintyä ja toimia yhteistyössä kasvien ja erityisesti puiden kanssa on taiteellinen tutkimus, joka kehittää ja täsmentää kysymystä, miten esityksellistää maisema tänään, kysymys jonka parissa olen työskennellyt eri tavoin jo usean vuoden ajan. Kysymys ei ole retorinen, suhteemme ympäristöön on muuttunut perustavalla tavalla ilmaston lämpenemisen ja erilaisten ihmisten aiheuttamien tuhojen takia ja vaatii uusia lähestymistapoja. Posthumanistinen näkökulma kannustaa ajattelemaan uudelleen koko maiseman käsitteen ja pohtimaan sitä, miten ympäröivä maailma koostuu olennoista, elämänmuodoista ja materiaalisista ilmiöistä, joilla on vaihtelevassa määrin tahtoa, tarpeita ja toimijuutta.

Minkälaiset tavat esiintyä maisemassa tai toimeenpanna ja aktivoida maisema voisivat tässä tilanteessa olla mielekkäitä? Eräs mahdollisuus on lähestyä yksittäisiä maiseman osatekijöitä, kuten tiettyjä puita, ja tutkia mitä niiden kanssa voi tehdä, esimerkiksi miten esiintyä kameralle yhdessä?

Keskeinen tehtävä tämän päivän taiteilijoille on ajatella uudestaan suhteemme ympäristöön. Taiteellinen tutkimus voi myötävaikuttaa siihen, koska se sallii ja mahdollistaa hybridejä ajattelun ja toiminnan muotoja.

Tämä hanke osallistuu uusmaterialistiseen posthumanistiseen keskusteluun a) kehittämällä taiteen tekemisen käytäntöjä ja tekemällä taideteoksia, jotka voivat kriittisesti kyseenalaistaa ympäristösuhteemme sovinnaisuuksia ja tottumuksia ja b) pohtimalla teoreettisesti, käytännön kokeiluihin perustuen, mitä yhteistyön tekeminen kasvien ja erityisesti puiden kanssa tarkoittaa.

Hankkeen merkitys lepää viime kädessä kasvien itsensä merkityksen varassa – kasvit tuottavat nykyisen, happeen perustuvan elämämme edellytykset maapallolla.

Esimerkki, Puukalenteri, perustuu muinaisten kelttien (runoilija Robert Gravesin laatimaan) kuukalenteriin, jossa beth-luis-nion (koivu-pihlaja-saarni) aakkosten tapaan jokainen kuukausi on nimetty tietyn puun tai pensaan mukaan. Toteutettiin Helsingin seudulla vuonna lyhyinä esityksinä jalustalla olevalle videokameralle.

The Tree Calendar – Helsinki 2017

1. Birch – January (24.12.-20.1.) in Munkkiniemenranta
2. Rowan – February (21.1.-17.2.) in Särkiniemi, Lauttasaari
3. Ash – March (18.2.-17.3.) in Kaivopuisto Park
4. Alder – April (18.3.-14.4.) in Mellsteninranta, Espoo
5. Willow – May (15.4.-12.5.) on Harakka Island
6. Hawthorn – June (13.5.-9.6.) in Observatory Park
7. Oak – June (10.6.-7.7.) in Eugen Schauman Park, Kulosaari
8. Holly – July (8.7.-4.8.) in Kaisaniemi Botanical Garden
9. Hazel – August (5.8.-1.9.) in Herttoniemi shore
10. Vine – September (2.9.-29.9.) in Tehtaankatu yard
11. Ivy – October (30.9.-27.10) at home
12. Reed – November (28.10.-23.11.) in Arabian ranta park
13. Elder – December (24.11.-23.12.) in Kaivopuisto park

Puukalenteri – Helsinki 2017

1. Koivu – Tammikuu (24.12.-20.1.) Munkkiniemenranta
2. Pihlaja – Helmikuu (21.1.-17.2.) Särkiniemi, Lauttasaari
3. Saarni – Maaliskuu (18.2.-17.3.) Kaivopuisto
4. Leppä – Huhtikuu (18.3.-14.4.) Mellsteninranta, Espoo
5. Paju – Toukokuu (15.4.-12.5.) Harakan saari
6. Orapihlaja – Kesäkuu (13.5.-9.6.) Tähtitorninmäki
7. Tammi – Kesäkuu (10.6.-7.7.) Eugen Schaumannin puisto, Kulosaari
8. Piikkipaatsama – Heinäkuu (8.7.-4.8.) Kaisaniemen Kasvitieteellinen puutarha
9. Pähkinäpensas – Elokuu (5.8.-1.9.) Herttoniemen ranta
10. Viiniköynnös (villiviini) – Syyskuu (2.9.-29.9.) Tehtaankatu, sisäpiha
11. Muratti – Lokakuu (30.9.-27.10) kotona
12. Kaisla – Marraskuu (28.10.-23.11.) Arabian ranta
13. Selja – Joulukuu (24.11.-23.12.) Kaivopuisto

Stillkuvat videoilta, yksi kutakin kuukautta kohden
Video stills, one for each month

Sympoiesis

“Sympoiesis is a simple word; it means “making with”. Nothing makes itself; nothing is really autopoietic or selforganizing. In the words of the Inupiat computer “world game”, earthlings are *never alone*. That is the radical implication of sympoiesis. Sympoiesis is a word proper to complex, dynamic, responsive, situated, historical systems. It is a word for worlding-with, in company. Sympoiesis enfolds autopoiesis and generatively unfurls and extends it.” (Haraway 2016, 58)

“Sympoiesis on yksinkertainen sana; se tarkoittaa “tehdä yhdessä” (tai tehdä jonkun kanssa). Mikään ei tee itseään; mikään ei ole todella autopoieettista tai itseorganisoituvaa. Inupiatien “maailma”-tietokonepelin sanoin maahiset (earthlings) eivät ole *koskaan yksin*. Tämä on sympoiesiksen radikaali seuraus. Sympoiesis on sana joka sopii monimutkaisille, dynaamisille, responsiivisille, paikantuneille historiallisille systeemeille. Se on sana kuvaamaan yhdessä maailmoimista (worlding-with), toisten kanssa. Sympoiesis kietoo autopoiesiksen ja käärii sen generatiivisesti auki ja laajentaa sen.” (Haraway 2016, 58)

“Critters are at stake in each other in every mixing and turning of the terran compost pile. We are compost, not posthuman; we inhabit the humusities, not the humanities. Philosophically and materially, I am a compostist, not a posthumanist. Critters – human and not – become-with each other, compose and decompose each other, in every scale and register of time and stuff in sympoietic tangling, in ecological evolutionary developmental earthly worlding and unworlding.”

(Haraway 2016, 97)

“Olennot ovat toisistaan riippuvaisia, toistensa panoksina, jokaisessa maapallon kompostin sekoittamisessa ja kääntämisessä. Me olemme kompostia, emme posthumaaneja; me asutamme humusta, emme humanistisia aloja. Filosofisesti ja materiaalisesti olen kompostoiija, en posthumanisti. Olennot – ihmiset tai ei – tulevat, tapahtuvat toistensa kanssa, koostavat ja hajottavat toisiaan kaikissa ajan ja materian mittakaavoissa ja rekistereissä sympoieettisissa sotkeentumisissa, ekologisissa evoluutiokehittymisissä, maailmoimisessa, maailmojen luomisessa (worlding) ja maailmojen purkamisessa (unworlding).”
(Haraway 2016, 97)

“Perhaps as sensual molecular curiosity and definitely as insatiable hunger, irresistible attraction toward enfolding each other is the vital motor of living and dying on earth. Critters interpenetrate each other, loop around and through one another, eat each other, get indigestion, and partially digest and partly assimilate one another, and thereby establish sympoietic arrangements that are otherwise known as cells, organisms, and ecological assemblages.” (Haraway 2016, 58)

“Ehkä aistillisena molekulaarisena uteliaisuutena ja ehdottomasti tyydyttymättömänä nälkänä vastustamaton vetovoima toistensa kietomiseen on maapallolla elämisen ja kuoleamisen elinvoimainen moottori. Olennot tunkeutuvat toisiinsa, kiertyvät toistensa ympärille ja lävitse, syövät toisiaan, saavat ruoansulatusvaivoja, ja osin sulattavat ja osin sulauttavat toinen toisensa ja luovat siten sympoieettisia järjestelyjä, jotka muuten tunnetaan soluina, organismeja ja ekologisina koosteina.” (Haraway 2016, 58)

“Staying with the trouble requires making oddkin; that is, we require each other in unexpected collaborations and combinations, in hot compost piles. We become-with each other or not at all. That kind of material semiotics is always situated, someplace and not noplac, entangled and worldly.” (Haraway 2016, 4)

“Ongelmien parissa pysyttelemine, niiden kohtaaminen (staying with the trouble) edellyttää outojen sukulaissuhteiden luomista; toisin sanoen, me tarvitsemme toisiamme yllättävinä yhteistöinä ja yhdistelminä, kuumissa kompostikasoissa. Me tulemme, tapahdumme yhdessä toistemme kanssa tai emme ensinkään. Tämän kaltainen materiaallinen semiotiikka on aina paikantunutta, jossakin eikä ei-missä, sotkeentunutta ja maallista.” (Haraway 2016, 4)

Transcorporeality

“Imagining human corporeality as trans-corporeality, in which the human is always intermeshed with the more-than-human world, underlines the extent to which the substance of the human is ultimately inseparable from ‘the environment’. (Alaimo 2010, 2).

“Inhimillisen ruumiillisuuden kuvittelemisen yli-ruumiillisuutena (transcorporeality), jossa inhimillinen on aina sotkeentunut enemmän-kuin-inhimilliseen maailmaan, alleviivaa sitä, miten inhimillinen aines tai substanssi on ‘ympäristöstä’ erottamatonta.” (Alaimo 2010, 2).

“By emphasizing the movement across bodies, trans-corporeality reveals the interchanges and interconnections between various bodily natures. But by underscoring that *trans* indicates movement across different sites, trans-corporeality also opens up a mobile space that acknowledges the often unpredictable or unwanted actions of human bodies, nonhuman creatures, ecological systems, chemical agents, and other actors. (Alaimo 2010, 2).

“Korostamalla liikettä ruumiiden välillä (tai ylitse, halki), yliruumiellisuus paljastaa vaihdon ja yhteydet erilaisten ruumiillisten luontojen välillä. Mutta alleviivaamalla että *yli (trans)* viittaa liikkeeseen erilaisten sijaintien ylitse (tai välillä), yliruumiellisuus avaa myös liikkeessä olevan tilan, joka tunnustaa inhimillisten ruumiiden, ei-inhimillisten olentojen, ekologisten järjestelmien, kemikaalien ja muiden tekijöiden usein ennalta arvaamattomat tai epätoivotut teot tai vaikutukset. (Alaimo 2010, 2).

“Emphasizing the material interconnections of human corporeality with the more-than-human world ... allows us to forge ethical and political positions that can contend with numerous late twentieth- and early twenty-first-century realities in which ‘human’ and ‘environment’ can by no means be considered as separate” (Alaimo 2010, 2).

“Inhimillisen ruumiillisuuden ja enemmän-kuin-inhimillisen maailman materiaalisten yhteyksien korostaminen ... sallii meidän muodostaa eettisiä ja poliittisia positioita, jotka pystyvät kamppailemaan lukuisten myöhäisen 1900-luvun ja varhaisen 2000-luvun tosiasioiden kanssa, joissa ‘ihmistä’ ja ‘ympäristöä’ ei mitenkään voi tarkastella erillisinä.” (Alaimo 2010, 2).

“...understanding the substance of one’s self as interconnected with the wider environment marks a profound shift in subjectivity. As the material self cannot be disentangled from networks that are simultaneously economic, political, cultural, scientific, and substantial, what was once the ostensibly bounded human subject finds herself in a swirling landscape of uncertainty where practices and actions that were once not even remotely ethical or political matters suddenly become the very stuff of the crises at hand.” (Alaimo 2010, 20).

“...oman aineellisuutensa ymmärtäminen yhdistyneeksi laajempaan ympäristöön merkitsee syvällistä subjektiviteetin muutosta. Koska materiaalista minuutta ei voi purkaa irti verkostoista, jotka ovat samalla kertaa taloudellisia, poliittisia, kulttuurisia, luonnontieteellisiä ja aineellisia, aiemmin näennäisesti rajattu inhimillinen subjekti löytää itsensä pyörteisestä epävarmuuden maisemasta, jossa käytännöt ja teot, jotka aiemmin eivät olleet missään mielessä eettisiä tai poliittisia kysymyksiä äkkiä ovatkin käsillä olevan kriisin ytimessä.” (Alaimo 2010, 20).

“... trans-corporeality, as it emerges in environmental health, environmental justice, web-based subcultures, green consumerism, literature, photography, activist websites, and films, is a recognition not just that everything is interconnected but that humans are the very stuff of the material, emergent world. Thus, the pursuit of self-knowledge, which has been a personal, philosophical, psychological or discursive matter, now extends to a rather ‘scientific’ investigation into the constitution of our coextensive environments.” (Alaimo 2010, 20).

“... ylituomiillisuus, sellaisena kuin se ilmenee ympäristöterveyden, ympäristöoikeuden, internetiin perustuvien alakulttuurien, vihreän kulutuksen, kirjallisuuden, valokuvauksen, aktivistisivustojen ja elokuvien yhteydessä tunnustaa, ei ainoastaan että kaikki on yhteydessä kaikkeen, vaan että ihmiset ovat samaa ainesta kuin materiaallinen kehkeytyvä maailma. Siten itsetuntemuksen tavoittelu, joka on ollut henkilökohtainen, filosofinen, psykologinen tai diskursiivinen kysymys, laajenee nyt melko ‘luonnontieteelliseksi’ yhteisympäristöjemme koostumuksen tutkimukseksi.” (Alaimo 2010, 20).

“Trans-corporeality, as a theoretical site, is where corporeal theories, environmental theories and science studies meet and mingle in productive ways. Furthermore, the movement across human corporeality and nonhuman nature necessitates rich, complex modes of analysis that travel through the entangled territories of material and discursive, natural and cultural, biological and textual.” (Alaimo 2010, 3).

“Yliruumiillisuus on teoreettinen paikka, jossa ruumiillisuuden teorit, ympäristöteorit ja tieteen tutkimus kohtaavat ja keskustelevat tuottavilla tavoilla. Lisäksi liike inhimillisen ruumiillisuuden ja ei-inhimillisen luonnon ylitse (tai halki) vaatii rikkaita, monimutkaisia analyysitapoja, jotka pystyvät taivaltamaan yhteen sotkeentuneiden materiaalisen ja diskursiivisen, luonnollisen ja kulttuurisen, biologisen ja tekstuaalisen lävitse.” (Alaimo 2010, 3).

“The need to cultivate a tangible sense of connection to the material world in order to encourage an environmentalist ethos is underscored by the pervasive sense of disconnection that casts ‘environmental issues’ as containable, eccentric, dismissible topics.” (Alaimo 2010, 16).

“Tarve viljellä kouriintuntuvaa yhteyttä aineelliseen maailmaan, jotta rohkaistaisiin ympäristötietoista eetosta, korostuu kokonaisvaltaisen irrallisuuden tunteen (tai yhteyden katkeamisen) takia, joka asettaa ‘ympäristökysymykset’ eristettäviksi, erikoisiksi ja sivuutettavissa oleviksi aiheiksi.” (Alaimo 2010, 16).

“If the material environment is a realm of often incalculable, interconnected agencies, then we must somehow make political, regulatory, and even personal decisions within an ever-changing landscape of continuous interplay, intra-action, emergence and risk.” (Alaimo 2010, 21).

“Jos aineellinen ympäristö on arvaamattomien, toisiinsa yhdistyneiden toimijoiden alue, meidän on jotenkin tehtävä poliittisia, sääteleviä ja jopa henkilökohtaisia päätöksiä jatkuvasti muuttuvassa vuorovaikutusten, yhteismuotoutumisten (sisäiseriytymisten tai intra-aktioiden), kehkeytymisen ja riskien maisemassa.” (Alaimo 2010, 21).

Alternative translations of intra-action:

yhteismuotoutuminen (intra-action) vai yhteis-eriytyminen vai sisäisvaikutus vai?

A section from the text:

“Ekologinen näkökulma taidetutkimukseen” [An Ecological Perspective on Research in the Arts]. Annette Arlander and Mika Elo. *Tiede ja Edistys* 4/2017, 335-346.

(not included here)

Performing with plants

<https://www.researchcatalogue.net/view/316550/316551>

Trees Talk

<https://www.researchcatalogue.net/view/62946/159786>

The Tree Calendar (Helsinki 2017)

<https://www.researchcatalogue.net/view/316550/327809>

The Tree Calendar (Stockholm 2018)

<https://www.researchcatalogue.net/view/316550/425654>